

УДК 65.012.8

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ РЕАЛІЗАЦІЄЮ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Белоусов Я.І.

METHODS OF IMPLEMENTATION MANAGEMENT STRATEGY OF PROVIDING FINANCIAL SECURITY ENTERPRISE

Bielousov Y.I.

Досліджено методи управління реалізацією стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства, кореспондуючі з умовами його зовнішнього фінансового середовища, адекватні умовам ринкової економіки. Використання в управлінні підприємством означених методів управління дозволить суттєво підвищити адаптивність і ефективність управління реалізацією стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Практичне управління реалізацією стратегії фінансової безпеки підприємства повинно здійснюватися шляхом застосування конкретних механізмів, заходів, які реалізуються на основі якісних індикаторів і кількісних показників.

Використання досліджених методів управління задачами дозволяє суттєво підвищити адаптивність і ефективність управління реалізацією стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства. Вибір методів управління реалізацією стратегії фінансової безпеки повинен виходити з конкретних умов зовнішнього середовища в якому функціонує підприємства, які можуть носити окремо стабільний характер або непередбачено змінюватися з дуже високою швидкістю, що визначає відповідну динаміку використання конкретних методів управління реалізацією стратегії на різних етапах стратегічного періоду.

Ключові слова: методи управління, реалізація стратегії, фінансова безпека, умови, середовище.

Введення в проблему. Ефективність політики забезпечення фінансової безпеки, як однієї з головних складових економічної безпеки підприємства в значній мірі визначається характеристиками економіко-правового середовища, створеного для ведення підприємницької і виробничої діяльності.

Управління реалізацією розробленої стратегії є найбільш важливим та складним етапом в системі стратегічного управління фінансовою безпекою підприємства. Обов'язковим елементом стратегічного управління, скерованого на покращення управління фінансовою безпекою виступає кількісна оцінка її рівня, яка надає можливість, у випадку виникнення істотних порушень або відхилень, визначати ступінь близькості системи до границь її стійкості, де бу-

дуть втрачатися здібності передбачати її зміни у відповідь на внутрішні та зовнішні впливи.

Розробка і застосування логіки прийняття управлінських рішень в цій галузі, вибір методів управління реалізацією стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства, створення адекватних характеру поточних змін умов зовнішнього фінансового середовища виступають основною задачею управління реалізацією стратегії забезпечення фінансової безпеки.

Аналіз останніх досліджень. Знання теоретичних і практичних навиків, вміння обґрунтовувати та реалізовувати управлінські рішення є фундаментом побудови цілого ряду задач, пов'язаних з формуванням системи фінансової безпеки підприємства. Підприємства розробляють заходи по захисту фінансових інтересів від різних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, але вони не підпорядковані єдиній цілі та стратегії і часто вступають у протиріччя.

Автори наукових робіт звертають увагу на те, що посилення захисту одних фінансових інтересів часто генерують виникнення загроз іншим його фінансовим інтересам. Отже, питання з забезпечення захисту фінансових інтересів підприємства від різних загроз і небезпек, розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки, своєчасної реалізації стратегії, побудови ефективної системи контролю за реалізацією стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства на всіх стадіях логічно розглядати як окреме направлення.

Проблеми фінансової безпеки, стратегічних задач і методів їх здійснення, стратегічного аналізу системи фінансової безпеки підприємства дослідили закордонні та вітчизняні вчені: О.І. Барановський, І.О. Бланк, Г.В. Козаченко, В.С. Гусєв, А.В. Крисін, А.В. Колосов, С.К. Рамазанов, З.С. Варналії, О.С. Користін, Л.В. Герасименко, О.М. Джу́жа, В.В. Ковальов, Р.А. Фатхутдінов та інші вчені.

Мета статті в дослідженні основ і методів управління реалізацією стратегії фінансової безпеки підприємства, як об'єкту управління, на вибір яких впливають умови зовнішнього середовища, які змінюються з високою швидкістю, що визначають відповідну динаміку використання конкретних методів управління реалізацією стратегії на різних етапах стратегічного періоду.

Викладання основного матеріалу. В основі формування фінансової безпеки підприємства лежить ідентифікована система реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру його фінансовим інтересам [1]. Основними факторами генезу зовнішніх загроз фінансової безпеки виступають:

- стрімкий розвиток процесу глобалізації, інтеграції фінансових ринків, транснаціоналізації економічних зв'язків;
- висока рухомість і взаємозв'язки фінансових ринків на основі нових
- інформаційних технологій;
- різноманітність фінансових інструментів та високий рівень їх динаміки;
- використання могутніх економічних факторів стратегії завоювання всесвітнього економічного простору;
- посилення конкуренції в економічній та інших сферах, використання могутніх економічних факторів стратегії.

Вибір критерію та індикаторів які б адекватно відображали рівень управління фінансовою безпекою підприємства в конкретний момент часу, є вагомою задачею к комплексу задач управління нею. Такий вибір дає можливість виміряти і прогнозувати її стан на сьогодні і в часовому просторі. Враховуючи складність проведення повного і системного аналізу рівня фінансової безпеки підприємства на мезорівні управління необхідно починати в такій послідовності: аналіз стану розвитку підприємства, розрахунок показників рівня економічної безпеки в розрізі її внутрішньої структури, аналіз рівня безпеки підприємства у порівнянні з іншими підприємствами в галузі або відомстві [8].

Умови зовнішнього середовища визначеним способом впливають на вибір методів управління реалізацією стратегії підприємства. Характерними ознаками таких умов можуть бути відносно стабільний характер, вони можуть непередбачено змінюватися із значною швидкістю, що визначає відповідну динаміку застосування конкретних методів управління реалізацією стратегії на різних етапах стратегічного періоду. Фінансова діяльність підприємства, при побудові загальної системи управління, виступає об'єктом управління.

На підприємстві фінансова безпека уявляє собою складну багаторівневу систему, в силу основоположного значення рівня та структурного фінансового потенціалу в забезпеченні цілей його економічного розвитку, вона виявляється одним з важливіших її складових елементів та прямо інтегрована з категорією економічної безпеки підприємства.

Важелем якісного покращення управління фінансовою безпекою підприємства виступає кількісна оцінка її рівня, яка надає можливість, у випадку існування суттєвих порушень або відхилень, визначити ступінь близькості системи до границь її стійкості, де втрачається передбачуваність її змін у відповідь на внутрішні та зовнішні впливи.

На підприємстві процес реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки характеризується певними особливостями.

В схожій ситуації одні й ті самі стратегічні рішення, що здійснюються різними підприємствами, та одним і тим самим підприємством на різних стадіях процесу реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки можуть призвести до неочікуваних результатів. Результати можуть бути протилежними [6].

Реалізація стратегії в тій чи іншій реальній стратегічній ситуації є найменш структурованим процесом управлінської діяльності, коли до неї застосовано набір конкретних, розроблених з цією метою управлінських рішень та дій. Які фактори впливають на це?

Реалізація стратегії забезпечення фінансової безпеки, за різними ступенями інтенсивності проявлення факторів зовнішнього фінансового середовища, на кожній стадії процесу протікає в різних організаційних умовах фінансової діяльності. Індивідуалізація підходів до управлінських рішень сприяє реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства, виступає одним з важливих і необхідних умов у вирішенні поставлених задач [3].

Вчасно спланована та якісно розрахована стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства може не тільки не досягти очікуваного ефекту, але й знизити його рівень, створити проблеми з виконанням заходів базової фінансової стратегії при низькому, незадовільному, неякісному рівні її реалізації. На проміжному етапі усуваються всі помилки та неузгодженості, які були допущені на етапі розробки стратегії забезпечення фінансової безпеки.

У випадку реалізації стратегії підприємства на високому якісному рівні, який передбачений на стадії розробки за розрахунком прогнозу ситуації розвитку системи фінансової безпеки підприємства буде досягнуто додатковий ефект.

Перевагою успіху в процесі реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства стає побудова ділових ефективних комунікативних зв'язків робітників фінансових служб з працівниками інших функціональних підрозділів підприємства, керівниками структурних стратегічних підрозділів, як дочірніх і філіалів, так і з партнерами підприємства по бізнесу. На успішну реалізацію стратегічних задач і цілей значно впливає історія комунікативних зв'язків та їхня ефективність.

Запорукою реалізації стратегії фінансової безпеки підприємства є сталий збалансований розвиток грошово-кредитної, валютної, бюджетної, податкової, інвестиційної та інших систем, ціноутворення, яке характеризується стійкістю до внутрішніх і зов-

нішніх негативних впливів, можливістю забезпечувати ефективне функціонування загальної економічної системи [7].

Вибір методів управління реалізацією стратегії фінансової безпеки повинен виходити з конкретних умов зовнішнього середовища в якому функціонують підприємства, які можуть носити окремо стабільний характер або непередбачено змінюватися з дуже високою швидкістю, що визначає відповідну динаміку використання конкретних методів управління реалізацією стратегії на різних етапах стратегічного періоду.

Традиційні і спеціальні методи управління реалізацією стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства формують систему, комплекс методів управління реалізацією стратегії підприємства, що кореспондують з умовами його зовнішнього фінансового середовища. Комплекс слугує критерієм оцінки успіху або невдачі реалізації загальної стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства в наступному періоді. Комплекс методів управління реалізацією стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства можна сформулювати так:

1. Методи довгострокового фінансового та стратегічного планування характеризуються як система методів управління стратегічними можливостями підприємства, які заздалегідь визначені підприємством та містять результати управлінських рішень, які знайшли відображення в програмі стратегічного розвитку системи фінансової безпеки.

2. Методи управління стратегічними позиціями, управління по слабких сигналах та метод управління задачами характеризуються як система методів управління реалізацією стратегії в умовах реального часу. Роль головних важелів реалізації стратегічних задач відведено безпосередньо інституціональним перетворенням ринкового типу. Вони складаються, в першу чергу, з оптимізації структури форм власності, формування прошарку ефективних власників та стратегічних інвесторів, проведення податкової реформи.

Ці методи слугують дієвим інструментом відкриття управлінських рішень на неочікувані зміни факторів зовнішнього фінансового середовища.

Метод управління стратегічними позиціями застосовується при відносно невеликому рівні непередбачуваних змін умов зовнішнього фінансового середовища, які діагностуються на ранній стадії їх виникнення. При проявах нестабільності формується реалізація стратегії фінансової безпеки по тих з домінуючих сфер, для яких за результатами ранньої діагностики, створюються найкращі можливості розвитку. Цим визначається сутність вказаного методу.

Управління стратегічними позиціями буде посилювати можливості реалізації загальної стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства в цілому, доки рівень зовнішньої нестабільності буде залишатися відносно невисоким і завчасно передбачатися за результатами ранньої діагностики.

Метод управління стратегічними позиціями може бути застосованим і на окремих етапах передбачених змін зовнішнього фінансового середовища як додатковий метод стратегічного фінансового планування. Він застосовується при відносно невеликому рівні непередбачуваних змін умов зовнішнього фінансового середовища, які діагностуються на ранній стадії їх виникнення.

Управлінські реакції на серйозні зміни зовнішнього фінансового середовища, що діагностуються на ранньому етапі їх виникнення, інтенсифікуються по мірі наростання цих інформаційних сигналів. За умови, що на ранній стадії діагностики змін зовнішнього фінансового середовища вирішується проблема, яка несе загрозу реалізації фінансовим інтересам, але інформація про це ще не ідентифікована в повному обсязі, то відповідні стратегічні фінансові рішення будуть носити загальний превентивний характер.

3. Метод управління по слабких сигналах застосовується і при ранній діагностиці додаткових можливостей реалізації стратегічних цілей фінансової безпеки. Він дозволить достатньо гнучко управляти реалізацією, своєчасно приймати необхідні управлінські рішення, але для його застосування на підприємстві повинен функціонувати ефективний моніторинг зовнішнього фінансового середовища, достатньо чутливий для схоплення попереджальної інформації.

4. Метод управління задачами (або метод управління на основі ранжування стратегічних задач) застосовується при виникненні непередбачуваних неочікуваних змін зовнішнього фінансового середовища. Підприємство змушене застосовувати надзвичайні заходи з забезпечення реалізації розробленої стратегії фінансової безпеки, так як швидкість їх виникнення звичайно велика.

Зміст методу управління задачами складатиметься з застосування наступних основних управлінських дій:

- за результатами спостереження за неочікуваними змінами умов зовнішнього фінансового середовища визначається загальний комплекс стратегічних задач, які потребують реалізації.

Всі сформовані задачі, пов'язані з реалізацією розробленої стратегії підприємства направлені та забезпечують реалізацію стратегічних цілей забезпечення її фінансової безпеки.

Останні три методи слугують дієвим інструментом відкриття управлінських рішень на неочікувані зміни факторів зовнішнього фінансового середовища [2].

Висновок. В системі фінансової безпеки підприємства повинні розглядатися тільки пріоритетні фінансові інтереси, які відіграють найбільш важливу роль в забезпеченні його розвитку. Поки рівень зовнішньої нестабільності буде залишатися відносно невисоким і завчасно попереджатися за результатами ранньої діагностики, управління стратегічними позиціями буде посилювати можливості реалізації

загальної стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства в цілому.

У зв'язку з цим, основою методології створення дієвої системи фінансової безпеки і реалізації її стратегії повинно бути не механічне поєднання її окремих елементів, а якісна зміна підходів до їх формування на базі вивчення взаємозв'язків між ними.

Практичне управління реалізацією стратегії фінансової безпеки підприємства повинно здійснюватися шляхом застосування конкретних механізмів, заходів, які реалізуються на основі якісних індикаторів і кількісних показників.

Використання досліджених методів управління задачами дозволяє суттєво підвищити адаптивність і ефективність управління реалізацією стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Вибір методів управління реалізацією стратегії фінансової безпеки повинен виходити з конкретних умов зовнішнього середовища в якому функціонують підприємства, які можуть носити окремо стабільний характер або непередбачено змінюватися з дуже високою швидкістю, що визначає відповідну динаміку застосування конкретних методів управління реалізацією стратегії на різних етапах стратегічного періоду.

Методи управління, які застосовуються при реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства слід рахувати ефективними в тому випадку, коли успішно завершені та досягнуті всі основні стратегічні цілі по кожній з її домінуючих сфер.

Л і т е р а т у р а

1. Ризики, безпека, кризи і сталій розвиток в економіці: методології, моделі, методи управління та прийняття рішень: монографія / Під заг. ред. проф. С.К. Рамазанова. – Луганськ: вид-во «Ноулідж», 2012.
2. Економічна безпека: навч. посібник / за ред. О.М. Джужі. – К.: Правова єдність, 2010.
3. Шлыков В.В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия. – СПб.: Алтейя, 1999.
4. Антикризисное финансовое управление: учебник / Под ред. Короткова Э. М. – М.: «ИНФРА-М», 2001.
3. Хоминич И.П. Финансовая стратегия компаний. – М.: Рос. экон. акад., 1998.
5. Ващекин Н.П., Делиев М.И., Урсул А.Д. Безопасность предпринимательской деятельности. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2002.
6. Козаченко А.В., Пономарев В.П., Ляшенко А.Н. Экономическая безопасность предприятия. – К., «Либра», 2003.
7. Бояндин Н.И. Технологии безопасности бизнеса. – М.: «Юрист», 2002.
8. Економічна безпека: навч. посібник / За ред. З.С. Варналія. – К.: Знання, 2009.
9. Науковий журнал «Вісник» Східноукраїнського національного університету імені В. Даля. Луганськ: Вид-во СХУ ім. В. Даля. - №3(157) - 2011. - С. 210-211

References

1. Ry`zy`ky`, bezpeka, kryzy` i stalyj rozvy`tok v ekonomici: metodologiyi, modeli, metody` upravlinnya ta pry`jnyattya rishen`. Monografiya / Pid zag. red. prof. Ramazanova. – Lugans`k: Vy`d-vo «Noulidzh», 2012.

2. Ekonomichna bezpeka: navchal`ny`j posibny`k / za red. O.M. Dzhuzhi. – K.:Pravova yednist`. 2010.
3. Shlykov V.V. Kompleksnoe obespecheny`e ekonomy`cheskoj bezopasnosty` predpry`yaty`ya. – SPb.: Altejya, 1999.
4. Anty`kry`zy`snoe fy`nansovoe upravleny`e: Uchebny`k /Pod red. Korotkova Э. М. – М.: «Y`NFRA – М», 2001.
5. Vashheky`n N.P., Dely`ev M.Y`., Ursul A.D. Bezopasnost` predpry`ny`matel`skoj deyatel`nosty`. – М.: ЗАО « Y`zdatel`stvo «Экономика», 2002.
6. Kozachenko A.V., Ponomarev V.P., Lyashenko A.N. Экономы`cheskaya bezopasnost` predpry`yaty`ya. – Ky`ev, «Ly`bra», 2003.
7. Boyandy`n N.Y`. Technology`y` bezopasnosty` by`znesa. – М.: «Yury`stь», 2002.
8. Ekonomichna bezpeka: navchal`ny`j posibny`k / Za red. Z.S. Varnaliya. – К.: Znannya, 2009.
9. Naukovy`j zhurnal «Visny`k» Sxidnoukrayins`kogo nacional`nogo universy`tetu imeni V. Dalya. Lugans`k: Vy`d-vo SNU im. V. Dalya, #3(157), 2011. S. 210-211.

Белоусов Я.И. Методы управления реализацией стратегии обеспечения финансовой безопасности предприятия

Исследованы методы управления реализацией стратегии обеспечения финансовой безопасности предприятия, корреспондирующие с условиями его внешней финансовой среды, адекватные условиям рыночной экономики. Применение в управлении предприятием указанных методов управления позволит существенно повысить адаптивность и эффективность управления реализацией стратегии обеспечения финансовой безопасности предприятия. Практическое управление реализацией стратегии финансовой безопасности предприятия должно осуществляться путем применения конкретных механизмов, мероприятий, которые реализуются на основе качественных индикаторов и количественных показателей.

Использование исследованных методов управления задачами позволяет существенно повысить адаптивность и эффективность управления реализацией стратегии обеспечения финансовой безопасности предприятия. Выбор методов управления реализацией стратегии финансовой безопасности должен исходить из конкретных условий внешней среды, в которой функционирует предприятие, которые могут носить стабильный характер или непредсказуемо меняться с очень высокой скоростью, что определяет соответствующую динамику применения конкретных методов управления реализацией стратегии на различных этапах стратегического периода.

Ключевые слова: методы управления, реализация стратегии, финансовая безопасность, условия, применение, среда.

Bielousov Y.I. Methods of implementation management strategy of providing financial security enterprise

Studied management practices implementation strategy to ensure the financial security of the company, corresponds with the terms of its external financial environment, an adequate market economy. Applications in the enterprise management of these management techniques will significantly enhance the adaptability and efficiency of managing the implementation of the strategy to ensure the financial security of the enterprise. The practical implementation of the strategy of financial management enterprise security must be achieved by the use of specific mechanisms, measures that are implement-

ed on the basis of qualitative indicators and quantitative indicators.

Using studied management tasks can significantly improve the adaptability and efficiency of managing the implementation of the strategy to ensure the financial security of the enterprise. Selecting the management implementation strategy of financial security should proceed from the specific conditions of the environment in which an enterprise that can be sustainable or predictable change with very high speed, which determines the dynamics of the relevant application-specific management strategy implementation at various stages of the strategic period.

Keywords: *methods, managing, implementation of the strategy, financial security, terms, environment.*

Белоусов Ярослав Ігорович – доцент, к.е.н., доцент кафедри кібернетики та комп'ютерних систем Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, м. Северодонецьк.

belousova_2014@ukr.net

Рецензент: д.е.н., професор Костирко Л.А.

Стаття подана 10.01.2015 року